

Газет 2001-йисан
ноябрдилай акъатзава

Эренлардин СЕС

*РД-дин Докъузпара райондин общественно-политический газет.
Общественно-политическая газета Докузпаринского района РД.*

№18 (1000) 5-май, арбе, 2021-йис. Газетдин са экз. кьмет киоскрай - 13 манат

Гъалибвилин сувариз талукъ ТЕБРИК

Играми Ватандин Чехи дяведин ветеранар, фронтдин далу пата зегьмет чугурбур ва санлай вири районэглияр! За квез Чехи Гъалибвилин 76 йис тамам жезвай зурба сувар риклин сидкъидай мубаракзава!

Чехи Гъалибвал... адак чи советрин Ватандин вири миллетрин дуствилин ва алахъунрин пай ква. Анжах дяведин сифте йисуз Докъузпара райондин зегьметкешри уьлкведин Оборонадин фондуниз 1700 хъицикь, 10500 кило сар, 17 агъзурни 257 кило як, 380 кило члем ва маса продуктар рекъе туна. Хирер хъанвай аскерриз куьмек яз, кьилди 31 тонн як, 547 кило члем, 365 кило ниси рекъе туна. Чи дишегълийри 37 агъзур жуьт бегълеяр, 42 агъзур жуьт сун гуьлуьтар, кьилдин ксари Оборонадин фондуниз пулар яна, заемар кхъена. А такъатри цийи танковый колоннаяр, авиаэскадрилияр арадал гъуниз куьмекна.

Кьилдин ксари танкарин аксина сенгерар къадай хандаклар эгъуьнна. Санлай къачурла, тарих-

дин метлеб авай члехи Гъалибвилик чи районэглийри лайихлу пай кутуна. Тахминан 3000 докъузпаравийриз цун ва ялавдин юкьва иштиракдай несибдин пай акъатна. Абурукай 1800 касди чпин чанар чи Ватандин азадвал ва аслу туширвал хуьн патал кьурбандна. Чи районэглийрикай сад, вичин ери-бине Каракуьредай тир Мирза Велиев Советрин Союздин Игит лагъай дережалу тварциз лайихлу хъана. Дагъустандай хъайи сифтегъан комдив Х. Д. Заманов хътин кьегъал хва, чи районэгли хьунал дамахиз жеда. Итимвилиз тешпигъ дишегълидин Х. Эмирсултановадин, Э. Амирагъмедован, Мискискарин хуьрай тир Баркалладин сад ва кьвед лагъай дережадин орденриз лайихлу

хъайи кавалериядин взводдин командир М. Мурсалован, стрелковый батальондин командир, оперуполномоченный ОКР "Смерш" А. Гъасанбалаеван женгерин члехи пайни ква. Миграгърин хуьрай тир, дяведин йисара комбат хъайи М. Саидован, текиви С.Минггажеван, къалажухви С. Агъабалаеван ва маса рухвайрин ва рушарин женгерин лайихлувилерни тлимил туш.

За Квез, виридаз Чехи Гъалибвилин суварин 76 йис риклин сидкъидай мубаракзава! Къуй дуьньяда ислягъвал, Квехъни руьгъдин винизвал, чанарин сагъвилер ва умуьрда шадвилер хуьрай!

М.А. ШАМИЛОВ,
"Докъузпара район" МР-дин Кьил

Докъузпара райондин Къил хкъягъна

Алай йисан 30-апрелдиз Докъузпара райондин администрациядин заседанийрин залда муниципалитетдин Собранидин депутатрин ирид лагъай сеферда эвер ганвай ирид лагъай сессия кыле фена. Ам райондин Собранидин депутатрин председатель Абас Абасован регъбервилек кваз, Дагъустандин Халкъдин Собранидин депутат Фирудин Ражабован, райондин прокурор Мисбагъ Назирован, конкурсдин комиссиядин

председатель Али Ибрагъимован ва теклифнавайбурун иштиракчивал аваз кыле фена.

Сессия ачухуналди А. Абасова анал акъвазнавай кылин месэладихъ - Докъузпара райондин Къил хкъягъунихъ галаз танишарна.

Али Ибрагъимова къейд авурвал, конкурс кве этапда - 26 ва 30-апрелдин йикъара кыле фена. Сад лагъай этапда иштиракун патал кандидатри рекъе тунвай документар конкурсдин комиссияди ахтармишна ва къвед лагъай этапда иштиракун патал пуд иштиракчи хкъягъна. Къвед лагъай этапдин нетижада конкурсдин комиссияди кве кас - Мегъамед Шамилов ва Завир Шихов райондин Къилин чкадал кандидатар яз муниципалитетдин Собранидин депутатрал рекъе туна.

Сессиядин вахтунда кандидатриз гаф ганвай. Чпин рахунра абуру райондин Къил яз хкъягъайтла, вилик эцигдай чпин программайрин кылин тезисар лагъана. Амур райондин экономикадинни яшайишдин гъалар вилик тухуниз хасбур тир.

Фирудин Ражабов М. Шамилов райондин Къилин везифайрив гатлун хъайи вад вацран муддатда райондин инфраструктура вилик тухуниз ва халкъдин яшайишдин гъалар хъсанаруниз авур алахъунрикай рахана.

Ачух сес гуналди райондин Собранидин депутатри вирида гаф-члал сад авуна райондин Къилин везифайр вахтуналди тамамарзавай Мегъамед Арсенович Шамилован кандидатурадин даях къуна, ам Докъузпара райондин Къил яз хкъягъна.

Вичин нубатда цийиз райондин Къил яз хкъягнавай М. Шамилова авунвай ихтибардай депутатрин корпусдиз чухсагъул лагъана, Дагъустандин Къил Сергей Меликован ва РД-дин Правительстводин къумекдалди райондин инфраструктура, яшайиш, туризм, образование, здравоохранение ва спорт вилик тухунин къвлахар давамардайди къейдна.

А. ЭМИРСУЛТАНОВ

РЕСПУБЛИКА ДАГЕСТАН МР "ДОКУЗПАРИНСКИЙ РАЙОН" СОБРАНИЕ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА

368750, сел. Усучай, Докузпаринский район. РД

тел.№ 22-340, факс (8-(87)-269)-22-337
email: dokuzpara@mail.ru

№7-1

РЕШЕНИЕ

30 апреля 2021 г.

"Об избрании главы муниципального района "Докузпаринский район"

В соответствии со статьей 36 Федерального закона от 06.10.2003 №131-ФЗ "Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации", законом Республики Дагестан от 16.09.2014 г. №67 "О порядке формирования представительных органов муниципальных районов Республики Дагестан и избрания глав муниципальных образований Республики Дагестан", статьей 28 Устава муниципального образования "Докузпаринский район", руководствуясь решением Собрания депутатов муниципального района от 09 февраля 2021 г. № 5-4 "Об утверждении Порядка избрания главы муниципального района "Докузпаринский

район", Собрание депутатов муниципального района

РЕШАЕТ:

1. Избрать на должность Главы муниципального района "Докузпаринский район" Шамилова Магомед Арсеновича.
2. Настоящее решение вступает в силу со дня его принятия и подлежит официальному опубликованию в районной газете "Голос Эренлара".

А.К. АБАСОВ, председатель Собрания депутатов

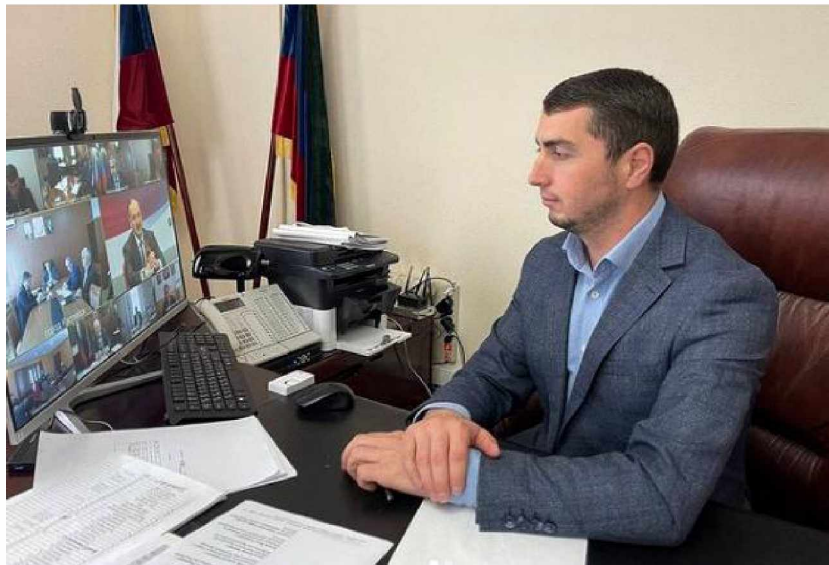
Сергей Меликовахъ галаз кыле фейи ачух рахунриз баянар гана

И йикъара "Докъузпара район" МР-дин Кыл Мегъамед Шамилова РД-дин Кыл Сергей Меликова республикадин агъалийрин месэлайриз жавабар гайи ачух эфирда ишти-ракна.

М. Шамилова кьейд авурвал, ачух эфирда республикадин регъберди, вич Къиблепатан Дагъустанда хъайи, республикадин агъалийрин месэлайриз мукъва хъайи, менфятлу гуьрушмишвилерикай жем негъжар арадал гъана. Идалай гъейри, региондин Къилихъ Дагъустандин амай районризни фидай, гъакъикъат вичин вилералди аквадай фикирар ава.

Мегъамед Шамилован гафара-лди и жуьредин эфирди республикада авай месэлайрин дережадиз региондин руководителди кылин дикъет гана, адаз кыле физвай гъакъикъатдин шикилар акуна. Республикадин Къили санлай къачу-рла, уьмуьрдин вири терефриз талукъ месэлайр (абур образованидиз, яшайишдин алава пулар гуниз, хуьруьн майишатдин, ЖКХ-дин, санлай шегъеррин ва районрин инфраструктурадиз талукъбур тир) веривирдна.

Ачух эфирда республикадин агъалийрихъ авай суалриз жавабар гуналди Сергей Алимовича мукъвал вахтара республикадин сергъятра 605 мектеб эцигдайдакай лагъана. И

терефда кыле тухузвай програм-майрин кьулара аваз чавайни щийи школайр эцигиз жедай мумкинвилерикай рахаз жедайдакай, - кьейдна М. Шамилова.

Муниципалитетдин Къили суьгъбетна хьи, региондин Кыл С. Меликова эфирда кыле фейи вичин ачух суьгъбетда куд кар алай месэладиз фикир ганвай: агъалияр хъвадай целди таъминарун, чилин алакъайрин месэла гъялун, регион мягъкем электрификацидик кутун ва тлебиат хуьнин месэла. И терефдик вирзибилар, гъасил же звай амукъяр акъуду-нни акатзава.

"И месэлайрхъ галаз чунни таниш я. За са шумудра чилин алакъайриз талукъ месэладай рахунар авуна. Алай вахтунин проект кылиз акъудун патал чун лап муракъб гъалара гъатзава. Яшайишдин са гъихътин ятлани объект эцигун патал, ам эцигдай участок, азад чка жагъизвач. ИкI ятлани, чна ян тагана, республикадин Къилихъ галаз авай мягъкем алакъададди, авсиятдалди вири месэлайр гъялда", - гаф эхирдал гъана муниципалитетдин Кыл Мегъамед Шамилова.

Шагъбала ШАГЪБАЛАЕВ

ГЪАЛИБВИЛИН 76 ЙИС

Докъузпаравияр Ватандин Чехи дяведин 1941-1945-йисара

Советрин уьлкведин халкъари Ватандин Чехи дяведин йисара фашистрин Германиядин винел тарихдин метлеб авай Гъалибвал къачурдалай инихъ 76 йис алатзава. Чна Мусибатдин вакъияр къвердавай кьулухъ тазва, дяведин вакъияйрикай са хабарни авачир щийи несилар чехи жезва. Амма кыле фенвай дяве неинки кичI кутадайдди, гъакI тарс гудайдинни хъана.

1418 юкъузун-йифиз давам хъайи Ватандин Чехи дяве, инсаниятдин тарихда гегъенш сергъятринди ва ивиар экъичдайди хъана.

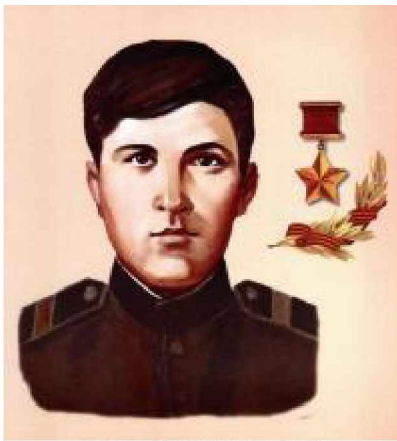
Советрин Союзди къати ягъунра вичин эсил-несилдикай 27 миллион рухъвар ва рушар квадарна. Чалахъ ягъан тийидай четинвилер, магърумвилер алудна советрин халкъари, рикле чеб гъахълу тирвилдин къаст хвена, гъалибвилехъ камар еримишна. Гъам фронтда, гъам фронтдин далу пата чандин зур атлудай къуватар ва гъерекатар гатлунна.

Гъаф миллетрикай ибарат Дагъустанди фронтдиз цуд агъзурралди аскерар ракъурна. Урус халкъдин векилрихъ галаз санал аварри, даргийри, лезгийри, къуму-

къри, лаكري, татри ва маса миллетрин векилри хаин душмандин аксина къегъалвилелди женгер тухвана.

Къейд авун лазим я, дагъустанвийри фашистар Москвадин кланик кукварна, Ленинградда, Сталинградда, Кеферпатан Кавказда кыле фейи ягъунра, абур советрин чилерилай чукурдайла, Рагъэкъечдай патан Европа аздадайла, гъатта Дальний Востокда японрин къанлу клеретлар кукварай ягъунранни иштиракна, вилегъ ва эркек рухъвайри къецепатан къанлуьриз советрин яракъдин хчивал, →

Мирза ВЕЛИЕВ

хайи Ватандал кярувал кялурна.

Ватандин кылел еке хагалувилин кьаза атайла, Докъузпара райондин хуьрерин агьалийри Ватан хуьнин рекье чпин сихвал ва битавал, гьиле яракь кьуна, чпихь хайи уьлкве хуьдай кьаст авайди кялурна. 3000 докъузпарави гуьгьуьллувилелди душмандин аксина кьатти ягьунриз экъечна, фронтдиз фена. Кьуьзуь кьужайри, дишегьлийри, кларклар жаванри фронтдин далу патан сенгерар мягкемарна.

Дяведин сифтегьан йисуз зегьметкеш докъузпаравийри фронтдиз 1700 хипен хьицикяр, 1500 кг. сар, 17 тонни 252 кг. як, 400 кг. ниси, 380 кг. цурурнавай члем, 37 агьзур жуьт бегьлеяр, 42 агьзур жуьт сун гуьльутар рекье туна.

Кьурушви Агьабег Уружева дяведин шартлара дурум гуз алакьдай 854 балклар фронтдив агакьарна. Кьилди, хер хьанвай аскерриз куьмек яз, чи районгьлийри 3 1тонн як, 547 кг. члем, 365 кг. ниси ва маса суьрсет рекье туна. Хейлин докъузпаравийри душмандин аксина хандаклар атлузвай, хуьдай чкаяр эцигдай имаратрал кваллахна.

Дагьустандин партиядин обком-диз ракуьрай чарче Докъузпарадин РК ВКП (б)-дин военный отделдин заведиш Давуд Назирметова кьейдна, дяведин йисара докъузпаравийри Шамилан тиварунихь галай танкарин колонна туькьурун патал - 578464 манат, "Дагьустандин жегьил пионер" бронепоезд эцигуниз - 6000 манат, МГьажиеван тиварунихь галай бронепоезд туькьуьруниз - 26000 манат пулар Оборонадин фондуниз яна. А пулдин такьатар кватлуни карда Эрзиман Вердиханов, Нажмудин Гьажикьуьлиев, Юсуф Кельбиханов, Зуьлфиькяр Даштиев тафаватлу хьана.

Игитвилдин, ватанпересвили

лепедалди ашкьилу докъузпаравийри фашистрин Германиядин винел Чехи Гьалибвал кьачунин рекье чпин вири мумкинвилер желб авуна. Пехьи душманди чи Ватандин меркез - Москвадал гьужум авур йикьара, виклегьбурун жергейра аваз, Агьмедов Ибрагьима, Ламазов Сефербега, Ферзалиев Саидалиди чпин чанар кьурбандна.

1943-йисан 2-февралдиз Сталинграддин ягьунра акьалтна. Гьа и юкьуз кьегьал кьурушвийри, Алиев Мисенифа, Велибеков Мусадди, Абдуллаев Закира, Багьиров

Хайирбег ЗАМАНОВ

Агьабег, Мамедов Хаспулата гьалибвилдин рекье чанар эцигна. Исламов Гьажиди, дяведин рехь давамаруналди, Яско-Кишиневский ва Будапештдин душмандин дестеяр авай мукар тергдай ягьунра иштиракна. Венгрия, Чехословакия, Австрия азаддай ягьунрани адан иштиракчивал хьана. Кеферпатан Кавказда дяве фидайла, лугьун, Дагьустандин варарив, хайи Ватан паталди, чпин чанар Агьмедов Кьагьримана, Гьажибалаев Шагьбалади, Мирзоев Малика, Кьагьриманов Гьажиди кьурбандна. Кьегьалвилелди а женгера Алхасов Нуьсрета, Гьажиев Сабира, Гьажиев Самедина, Шихкеримов Джумарта иштиракна.

Берлин кьачудай женгера Везиров Микдад тафаватлу хьана. Гьафизов Данияла партизанрин гьерекатдин жергейра аваз, ягьунра иштиракна.

Мискискарин хуьрай фашистрихь галаз ягьунриз 330 жегьил экъечна, дяведин чуьллера 196 аскерди чпин чанар кьурбандна. А виклегь ва жуьретлу рухвайрин арада

Мирзали Агьмедов, Велигьа Гьасанагьаев, Нуьгьбала Нуьгьбалаев, Агьаси Гьасанагьаев ва масабур авай. Дяведин иштиракчяр хьайи Келбиханов Келбиханаз Яру гьетрен кьве орден ва ругуд медал ганай. Кьегьалвилдин ерийралди лишанлу хьайибурун арада Балакшиев Нисредин, Ибрагьимов Гьамид, Исаков Гьажиди, Незиров Нурали ва цудралди маса кьегьалар авай.

Миграгьви Саидов Мегьамеда 1942- 1945-йисара дяведин женгера иштиракна. Белорусиядин 3-фронт-дин 2-стрелковий батальондин зампатит хьана. Капитандин дережадив агакьна, 4 ордендин иеси хьана.

Ватандин Чехи дяведин йисара Кьалажух хуьрай фронтдиз 138 кас рекье гьатна. Дяведин лайихлувилералди Агьабалаев Султан, Примов Жанлат, Селимов Челеби, Сардаров Шихбуба, Эмиралиев Али ва масабур тафаватлу хьана.

Советрин Союздин Игитвилдин чехи тиварцизни са докъузпарави лайихлу хьанай. Амни Мирза Велиев тир. Ам азербайжанвийри чпинди яз, дагьустанвийри чиди яз гьисабзава. Им цийи мисал туш Кьве сеферда Советрин Союздин Игит Ахмет-Хан Султан татарри - чпинди яз, -лугьуз, кьейдзава. Лакри - чпин-

Алигьайдар ГЬАСАНБАЛАЕВ

ди! Кар акл агал жезва хьи, Ахмет-Ханан буба - лакви я, диде - татарка. Абур чара хьанай. Де чуьгу - инихь - анихь?! Са акьулду тарихчиди хьлагьна: "Ваь, ам садандинни туш, ам Советрин Союздин Игит" я. И агьвалат Мирзе Велиеван кьилелни атана. Адан буба Девлетхан Каракуьредаи, ➔

Даниял ГЪАФИЗОВ

диде - Къусар райондин Вини Лгар хуьрай тир. Абурун арада хизандин туьквейвал хъанач жеди, чара хъана. Гила балادي къисмет ги пагахди ялда?! Адан къилихдин, ивидин хесет эцигнавайди буба тушни? Эхъ, язва. А. Ванина "Имена героев не забыты" макъалада, ам "Дагъустандин правда" газетда 1965-йисуз чапна, къегъгал хва эсилдай Докъузпара райондин Каракуьре хуьрай жезва лагъана, кхъенва. Къе адан твар

Ханбике ЭМИРСУЛТАНОВА

Дагъустандин Советрин Союздин игитрин сиягъдик ква. Чна и кардал дамахни ийизва!

Са маса къегъгал чешне... Баркаллу твар - Хайирбег Заманов. Адакай дагъустанви сердеррикай сифтегъанди яз, командир хъана. Жергедин аскердилай ам полковникдин дережадалди экъечна. Адан гъурметдай, женгинин лайихлувилерай Москвада солжотар гана, И. В. Сталина адан женгерин лайихлувилер вичин приказра къейдна. Х. Заманован женгинин лайихлувилер

Султан АГЪАБАЛАЕВ

4 Яру пайдахдин, Невскийдин, Кутузован, Суворован орденралди ва са жерге медалралди къейдна.

Чехи Гъалибвал къазанмишунин рекъе Ханбике Эмирсултановади, Сейфедин Абдулкеримова, Эмирсултан Амирагъмедова члугур зегъметар къейд тавуна жедач.

А. ЭМИРСУЛТАНОВ

"Георгиевская ленточка" акция башламишнава

30-апрелдиз Ватандин Чехи дядеда гъалибвал къурдалай инихъ 76 йис тамам хъунихъ галаз алакьалу яз, Докъузпара района гъар йисан Вироссиядин "Георгиевская ленточка" акция башламишнава.

Муниципалитетдин юнармеецри спортдин, жегъилрин сиясатдин ва туризмдин отделдихъ галаз санал яз района Георгиевский зулар пайна. Акция райондин администрациядилай башламишна. Докъузпара

райондин Къил Мегъамед Шамилова Гъалибвилдин ярж юнармеецрин патай къабул авуналди къейдна хъи, 9-май алуькъалди вилик зул хурудал алктурун неинки чи гъукумат Россияда ва гъакл чара

гьукуматрани фадлай адетдиз элкьвенвай миллионралди инсанар саднавай лишан я.

"Акциядин кьилин кьимет ам я хьи, ада несилрихъ галаз алакьа хуьниз майилвалзава. "Георгиевская ленточка" - им чьехи жезвай несил-

диз гражданвилин ва ватанпересвилин тербия гузвай Гьалибвилин яржарикай кьилинди я", - кьейдна райондин Кьили.

Рикел хкин, 2005-йисан гатфарихъ, "Георгиевский ленточкаяр" гуьгьуьллу инсанриз пайиз башлам-

ишнай. Сад лагьана башламишай акция кьенин юкьуз адетдиндаз элкьвена ва Гьалибвилин Югь кьейдзавай йикьара ада вири яшдин инсанар тупламишзава.

А. ЭМИРСУЛТАНОВ

Гьалибвилин югь тарихдив кьадайвал

Ватандин Чехи дяведин женгера советрин халкьари ва Гитлеран Германиядиз акси гьукуматрин коалициядин кьушунрин вагьши фашизмдин винел кьазанмишай Чехи Гьалибвал инсаниятдин тарихда гьамишалугь багьа ядигар яз амукьда. Пуд йисни цуд варзни ципуд юкьуз давам хьайи кьати ягьунра Советрин Армияди неинки чпин хайи Ватан, гьакл вири дунья санлай еке мусибатдин бедбахтвиликай кьутармишна.

Гьалибвал чи халкьди, гьелбетда регьятдиз кьачунач. Советрин халкьари вири зулумриз зиллетриз таб гана, миллионралди инсанри азадвилин рекье чпин чанар кьурбандна, дяведай Гьалибвал кьазанмишна экьечна. Дяведин йисарин вакьияяр рикел хкидайла чун гьакьикьат гьихьтинди ятла адакай гьахьлу веривердер авуна, дуьз рахана кланда, вучиз лагьайтла, тарихдикай гьакьикьи ва тамам чирвилер аваз хьайила, кьезмай несилри девирдин пис ва хьсан

терефрикай дуьз нетижа хкудда, вилик акьвазнавай месэляяр гьялун патал кутугай рекьер тайинарда.

Фашизмдин винел гьалибвал кьазанмишай женгера кар кьетдай пай кутурбур, Яру Армиядиз регьбервал гайибур, кьушунар руьгьламишайбур, гьалиб жедайдахъ халкь инанмишайбур сифтенисифте СССР-дин Коммунистрин партия, ахпа гьукуматдин кьиле акьвазнавай регьбер чи кьушундин Верховный Главнокомандующий И. В. Сталин ва адан ставка я. Гьам фашистрин Германиядин, гьам миллитаристрин Япониядин кьушунар кукварай женгера кьати ягьунрин яцла хьайибур, вири четинвилер акьалтайбур Советрин аскерар я. Советрин аскерин агалкьунар шаклувилик кутазвай, гьатта инкарзавай кьецепатан улквейрин кьалчи тарихчияр гзаф пайда хьанва. Гьакьикьи рекьемар гьин тийиз, анжах бизнесуз патан делилрал амал ийиз фашистрин Германия Европадин кьвед лагьай фронт ачухунин

нетижада немсерин кьилин кьуватар тергна фашистрин Германия рей гуниз мажбур хьайиди я лугьзва. Инал вуч лугьуз жедат? Сад лагьайди, кьвед лагьай фронт 1944-йисан июндиз, яни дяведин гьерекатар куьтягь жез мукьва вахтунда ачухнай. И члавуз гьам Америкадин гьам Англиядин кьиле акьвазнавайбуруз Советрин яракьлу кьуватар чпин куьмек галачизни Германиядал гьалиб жедайди ашкара хьанвай. Кьвед лагьайди, кьвед лагьай фронтдин аксина и вахтунда женг тухузвай немсерин кьушундин кьадар Советрин кьушундихъ галаз дяве тухузвай немсерин кьушундилай са шумуд сеферда тимил тир. Рекьемралди лугьун хьайитла, Советрин кьушундин аксина немсерин 607 дивизия, кьвед лагьай фронтдин аксина анжах 176 дивизия акьвазнавай. Фронтра телеф хьайи фашистрин кьушунрин сан-гьисаб кьуртла, анжах са советринни немсерин фронтра 10 миллиондилай артух Гитлеран аскерар

пуч хяна.

Ватандин Чехи дяведин Гъалибвилин 76 йисаз талукъ яз телевиденидай гзаф фильмаяр къалурзава, радиодай передачяр гузва, газетрин ва журналрин чинризни хейлин макъалаяр акъатзава. Им чи халкъдин тарихда еке метлеб авай вакъиа риклера ядигар яз хуъзвайвилин Ватандин игит тарихдал дамазавайвилин виниз дережадин лишан я. Экрандила а члаван США-дин, Англиядин, Германиядин къилерин, военачальникрин къаматар гъакъикъатда гъихътинбур тиртла, авайвал къалурзава. Кефи хадай, бейкеф жедай кар ам я хъи, чи чехи уълкведин къиле къанни цлуд йисуз акъвазай, вичин хуси нефс патал, къвал-югъ, мукъва къилияр патал клусни ял тавур, гъукуматдин вири къвалахриз камаллудаказ регъбервал гайи, Советрин халкъар чапхунчи фашистрин армиядихъ галаз вири сад хъиз женгиниз къарагъарай, маса уълквейрилай гъам къанажагъдинни савадлувилин, гъам медениятдини экономикадин рекъяй гуъгуъна амай Россиядикай къуватлу, къудратлу, дуъньядин ругуд пай тир машгъур уълкве - СССР тешкилай, риклиз хуш И.В. Сталинан клалуб, сифет карикатурадиз элкъуърна къалурзава. Им тарихдин вилик еке батлудвал, гунагъкарвал я.

Женгинин къаги ягъунра И. В. Сталинан хайи хва Яков немсерин есирда гъатнай. Фашистрин ам чи къушундин есирда гъатнавай генералдихъ галаз дегиш хъийиз клан

хъанвай, амма И.В. Сталина "За генерал аскердихъ галаз дегишардайди туш", - лагъана жаваб ганай. И дуъшуъшдикай Г. К. Жуковани вичин рикдел хкунра ачухдаказ къенва. И. В. Сталиназ акси рахунар ийизвай, чпиз демократар лугъузвай жанабитри вуч ийизва? Диганвай хунча хъиз безетмишнавай, туькIвей хизанрин умуми къвал - СССР чуклурна абур гила Россия гуьнгъуьнай акъуддай рекъерихъ гелкъвенва.

Дяве куьтыгъ хъайидалай къулурхъ авур вичин са рахунра У. Черчилла вич гъамиша СССР-диз акси кас хъайиди малумарунихъ галаз сад яз, икI лагъанай: "Дяведин йисара СССР-дин къиле И. В. Сталин хътин уьткъем, бажарагълу политик хъун себеп яз а уълкведин халкъарин бахтунни гъана, абур тарихда тахъай хътин зулуматдин женгиннай гъалибвал къачуна экъечIна..."

И. В. Сталин Советрин уълкведин халкъарин ва женгера авай аскеррин вилик акъалтлай фасагъат мез авай, гъахълувал гвай, гъейратлу, къастунал кIеви, вири четинвилериз дурум гана, кIеверай уъзгъдиз экъечIиз жедай вилик эцигнавай макъсад къилиз акъудиз алакъдай, дуъньядин гъукуматрин къиле акъвазнавай регъберар къватI хъанвай мярекатра гаф ише фидай, вичиз абурун патай гъуьрмет къазанмишдай устадвал авай, XX асирдин тарихда зурба политик хъайиди гъич садавайни инкариз жедач. И кардин патахъай гъич тахъайтла, И. В. Сталинан теклифдалди дяведин вахтунда

тешкилна Ялтада, Тегеранда тухвай конференцийрин документри, кинолентайрин кадрийри шагъидвал ийизва. И. В. Сталинакай чIуру ихтилатар чуклурзавайбуру гъикъван чалкечирвал, муртадвал авуртIани гъахъ, гъахълувал гъар гъикI хъайитлани са вахтунда винел ахкъалтда, вучиз лагъайтла, тарихдин дувулар деринбур я, ам квадариз хъун мумкин туш. Чи йикъара агъзуралдди дяведин женгера иштиракай виликан аскерар яшамиш жезма, абур гъич садани И. В. Сталинан лайихлувилер регъбервилин алакьунар инкарзавач, адан тIвар гъуьрметдивди къазва. Гъукуматдин къиле ам акъвазай девир чпин вилералди акур миллионралди инсанар саламатдиз абур адан экуь къамат риклера хуъза.

Гъалибвилин 76 йис Ватандин дяведин иштиракчийри далу патан фронтдин зегъметчийри тарихдиз физвай и лишанлу суварин югъ И. В. Сталиназ рагъмет гъиз адан тIвар мецеллаз къейд ийидайдал са шакни алач. Душмандал гъалибвал къачур игит аскерриз зегъметчи халкъдиз ядигар патал неофашистрин къурху патал Волгоград шегъердиз Сталинград тIвар хганайтла, уълкведин машгъур тарихдин вилик чун гъахълу ва уъзгъ жедай.

Ишреф ЖАВАТОВ, Къалажух хуър

АНТИТЕРРОР

Террордин къармахра гъатмир

Къенин юкъуз чи обществодин вилик акъвазнавай къилин ва важиблу месэлайрикай сад экстремизмдин ва терроризмдин идеологиядихъ галаз женг тухун я. И рекъе агалкъунар хъун патал виридан къуватар сад авун герек жезва. Чи республикадин ва райондин гележег жегъил несилдин тербиядила аслу жезва.

Терроризмдин идеология себеп хяна алай аямда са бязи жегъилрин диндин фикрар лап чIуру ухшардиз элкъвенва, ада лагъайтла неинки Ислам диндиз ва гъакI санлай вири чи обществодизни пис таъсирзава. Терроризмдин рехъ къунвайбуру алай вахтундани, гъамиша хъиз, общес-

твода амай инсанрихъ галаз санал яшамиш жезва.

Абуру ийизвай кваллахар чи вилериз гъамиша аквазвач ва нагъакъан крар ийидайдакай, я чи фикирдизни къвезвач; гъакI хъайила, обществода абурай къил акъудиз четин жезва. Терроризмдин рехъ вилик тухузвайбуруз алай вахтунда къвердавай регъят жезва. Вучиз лагъайтIа, чилел яшамиш жезвай чIехи пай инсанар интернетдин сайтара ава, гъанай терористри чпин гелез регъят-даказ абур желбзава. ГъикI лагъайтIа, абуру терроризмдиз ва экстремизмдиз рехъ вилик тухуз эвер гузвай, текст, шикилар ва гъакIни видеоматериалар чпин социальный сетрин чинра эцигна, анай малумарзава.

Садазни сир туш, алай вахтунда Интернетдин сетдин арайра жегъирилиз гегъенш таблигъат чIукIур-

завай виридуьньядин терроризмдин къурулушри пулдин куьмекдалди жуьреба-жуьре акцияр кыле тухузва. Гъа идалди, сетдин куьмекдалди фагъум бегъем чурун тавунвай жегъилар ва маса терефдарар чпин жергейриз желб ийиз алахъзава. И рекъяй "Фейсбук", "Инстаграм" ва маса яшайишдин сетар лишанлудаказ ишлемишзава.

Алай вахтунда гъар са касдиз чир хъун лазим я хьи, социальный сетра терроризмдиз ва экстремизмдиз рехъ вилик тухуз эвер гузвай, текст шикилар ва гъакIни видеоматериалар вичин социальный сетрин чинра эцигна малумарнавайдаз уголовный жавабдарвал авайди. Гъар са дидебубадиз вичин аялдал соцсетра квел машгъул жезватIа чир хъун важиблу я. Ана абуруз мукъаят хъуниз эвер гананни кIанда.

ЧИ МУХБИР

Халкъдин яшайишдин гъалар кIевера ва дарда твазвай, абурун игътияжриз дуьзгуьнвилелди килиг тийизвай, закондин истемешунриз яб тагана чпин кваллахар ва къуллугъ идара ийизвай гъакимар гъукуматдин аппаратда гъеле кьери туш. Эгер са гъихътин ятIани идарада куьн кимивилерал расалмиш жез, абуру пулар тIалабиз хъайитIа, чаз газетдин работникриз хабар це. Чун куь тереф хуьн патал гъар са дуьшуьшда къаришмиш жеда ва чIуру кваллахриз рехъ тагунин карда гъахъвилин даяхар яз аквазда. И мураддалди чна, вири уьлкведа хъиз, "горячая линия" кардик кутазва. ТIалабзава чаз чарар кхьин (къуларни чIугуна).

«ГОЛОС ЭРЕНЛАРА»

2001-йисан
ноябрдилай акъатзава

Тениклайди:
Докъузпара райондин
администрация,
Дагъустан Республика

Учредитель:
Администрация Докъузпаринского
района, Республика Дагестан

Къилин редактор:
А.Э.ЭМИРСУЛТАНОВ

Жавабдар секретарь:
В.С.АГЪАМУРАДОВ

Хусуи корреспондент:
Ш.О.ШАГЪБАЛАЕВ

Корректор:
Ш.О.ШАГЪБАЛАЕВ

Верстка авурди:
КЪ.В.АГЪАМИРЗОЕВ

Газетдин индексар:
Зур йисан къимет - 299 м.
Йисан къимет - 598 м.

Чандиз вахкай вахт: 14:00
Чапзавай вахт - 17:00

Тираж 440

Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахъун мумкин я. Макъалайрин делилрин дуьзвилшин патал хъайтIа жезав авторри чпи гуда. Макъалайриз рецензия гузвач ва абур элкъвена вахкъузвач. Мадни, чпин макъалайра дегивилер тунал, къилер дегивилерунал рази тушир мухбиривай чна абур редакциядиз ракъур тавун тIалабзава.

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Дагестан

Регистрационный номер ПИ №ТУ5 - 00256 от 14 июня 2013 г.

Редакциядин, издательстводин ва типографиядин адрес:

368750, Докъузпара район, Усугъчай хуьр,
тел.+7 (8722) 55-14-61
e-mail:
golos-erenlara@mail.ru
Чи сайт: www.erenlar.ru